

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 316/2021-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej obchodnou spoločnosťou HOMOLA advokátska kancelária s. r. o., Kopčianska 8/A, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Kežmarok v konaní vedenom pod sp. zn. 3C/144/2008 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Kežmarok v konaní vedenom pod sp. zn. 3C/144/2008 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie v sume **3 000 eur**, ktoré **je** Okresný súd Kežmarok **povinný** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
3. Okresný súd Kežmarok **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **375,24 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľky **nevychováje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľky

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 316/2021-10 z 27. mája 2021 prijal v celom rozsahu na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Kežmarok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3C/144/2008 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že v napadnutom konaní vedenom pred okresným súdom o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, v ktorom je v procesnej pozícii žalobcu, dochádza k zbytočným priet'ahom. Žalobu podala na Okresnom súde Košice I 7. augusta 2008, pričom vec bola 6. októbra 2008 postúpená okresnému súdu ako miestne príslušnému na jej prejednanie a rozhodnutie. Sťažovateľka vytkla, že napadnuté konanie nie je do podania ústavnej sťažnosti právoplatne skončené, a poukázala na to, že síce nie je poznačené výraznými obdobiami nečinnosti okresného súdu, ale vznik zbytočných priet'ahov spôsobil jeho neefektívny postup. Neefektívna činnosť spočíva predovšetkým v tom, že okresný súd trikrát rozhodoval vo veci samej.

3. Sťažovateľka tiež konštatovala, že vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov patrí medzi štandardnú občianskoprávnu agendu všeobecných súdov, a preto napadnuté konanie nemožno považovať za právne zložité. Uznala, že v danom prípade súd vykonával rozsiahle dokazovanie, avšak aj napriek uvedenému je podľa nej potrebné zdôrazniť, že ani skutková zložitosť veci nie je spôsobilá vysvetliť či ospravedlniť neprimeranú dĺžku napadnutého konania.

4. Sťažovateľka je toho názoru, že ako strana sporu nepostupovala v konaní takým spôsobom, ktorý by v podstatnej miere prispel k celkovej dĺžke napadnutého konania. Pravidelne sa zúčastňovala nariadených pojednávaní a primerane reagovala na výzvy okresného súdu. V prípadoch, keď uplatňovala opravné prostriedky v konaní, tak len využila možnosti dané procesnými predpismi na uplatňovanie a presadzovanie svojich práv v súdnom konaní, čo nemožno kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné priet'ahy.

5. Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že okresný súd v napadnutom konaní porušil jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a aby prikázal okresnému súdu zaplatiť sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie 15 000 eur, ako aj náhradu trov konania.

II.

Vyjadrenie okresného súdu, replika sťažovateľky

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti uviedol, že napadnuté konanie je v celom merite veci právoplatne skončené rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 20Co/47/2019-3661 z 23. marca 2021, ktorým bol potvrdený rozsudok okresného súdu č. k. 3C/144/2008-3555 zo 17. decembra 2018 v spojení s opravným uznesením č. k. 3C/144/2008-3600 z 18. februára 2019, a ktorý nadobudol právoplatnosť 16. júna 2021. Proti tomuto rozsudku súdu druhej inštancie podala sťažovateľka 2. júla 2021 dovolanie, o ktorom dosiaľ nebolo rozhodnuté.

7. Tiež uviedol, že pre namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov postupom okresného súdu v napadnutom konaní boli už podané dve ústavné sťažnosti, a to zo strany žalovaného v predmetnom konaní. O prvej ústavnej sťažnosti ústavný súd rozhodol nálezom č. k. III. ÚS 144/2012-57 zo 16. apríla 2013, ktorý nadobudol právoplatnosť 28. mája 2013, a o druhej ústavnej sťažnosti ústavný súd rozhodol nálezom č. k. IV. ÚS 587/2018-47 z 28. apríla 2020, ktorý nadobudol právoplatnosť 2. júna 2020. Vzhľadom na tieto skutočnosti, pokiaľ ide o postup súdu v napadnutom konaní za dobu do 2. júna 2020, teda do doby právoplatnosti posledného nálezu ústavného súdu z 28. apríla 2020, okresný súd v celom rozsahu poukázal na svoje písomné vyjadrenia zaslané ústavnému súdu k sp. zn. III. ÚS 144/2012 a sp. zn. IV. ÚS 587/2018.

8. Vo svojom vyjadrení v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 144/2012 okresný súd uviedol, že skutkové okolnosti danej veci sa vyznačujú určitým stupňom obťažnosti. V rámci vyporiadavania bezpodielového spoluvlastníctva účastníkov je potrebné posúdiť značné množstvo nárokov, množstvo predbežných otázok a posúdiť tiež množstvo skutočností, ktoré si vyžadujú odborné znalosti (znalecké dokazovanie). K doterajšej dĺžke konania podľa súdu značnou mierou prispeli aj obaja účastníci konania nie vždy efektívnou realizáciou svojich práv a tiež podávaním početných, často aj opakovaných zdĺhavých podaní k veci, nezriedka mimo konzultácií s právnymi zástupcami, opakovanými nesystémovými návrhmi na dopĺňovanie okruhu vecí patriacich do BSM, neúčastou na pojednávaniach (najmä sťažovateľka), nedostatočnou súčinnosťou so znalcom (sťažovateľka). V napadnutom konaní neboli zistené väčšie obdobia nečinnosti a súd jednotlivé úkony vykonával v krátkych časových úsekoch. K vyjadreniu bolo priložené aj stanovisko zákonného sudcu, z ktorého okrem iného vyplýva, že sťažovateľke bola za isté konanie, ktoré súviselo s tým, že spôsobuje marenie znaleckej činnosti, uložená poriadková pokuta a naposledy bola právna zástupkyňa sťažovateľky pod hrozbou poriadkových opatrení, po doplnení dokazovania, vyzvaná, aby vyšpecifikovala masu BSM a spresnila návrh na začatie konania.

9. Okresný súd vo vyjadrení v konaní vedenom pod sp. zn. IV. ÚS 587/2018 poukázal na to, že v napadnutom konaní trikrát rozhodol vo veci samej, spisový materiál má približne 3 600 strán a obsahuje množstvo úkonov vykonaných sporovými stranami a súdom, pričom uviedol, že z obsahu spisu nevyplývajú dlhšie obdobia nečinnosti okresného súdu, avšak efektívnosť jednotlivých úkonov, ako aj vplyv správania sporových strán na dĺžku napadnutého konania ponechal na zváženie ústavného súdu. Zákonný sudca vo svojom priloženom stanovisku zdôraznil, že ide o komplikované vyporiadanie BSM, ktoré si vyžiadalo vykonanie rozsiahleho dokazovania, pričom sporové strany v priebehu konania opakovane predkladali protichodné návrhy a taktiež návrhy na doplnenie dokazovania. Poukázal tiež na „*mimoriadne zlé vzťahy medzi účastníkmi konania*“ a podotkol, že v napadnutom konaní konal podľa „*časových možností v rámci rozvrhu práce i v rámci prípadov, ktoré má v senáte*“.

10. Okresný súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti sťažovateľky, pokiaľ ide o postup v napadnutom konaní za dobu od 2. júna 2020, uviedol, že od 2. júna 2020 do 25. mája 2021 bol spis na odvolacom súde. Po vrátení spisu z odvolacieho súdu okresný súd bezodkladne, a to 31. mája 2021, vydal referát na doručenie rozsudku stranám a rozsudok odvolacieho súdu tak nadobudol právoplatnosť 16. júna 2021 (okrem výroku o povinnosti zaplatiť súdny poplatok za vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva). V dôsledku podania dovolania sťažovateľkou

2. júla 2021 zákonný sudca 23. júla 2021 vydal referát na vykonanie procesných úkonov smerujúcich k príprave spisu na predloženie dovolaciemu súdu.

II.2. Replika sťažovateľky:

11. K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľka stanovisko nezaujala.

12. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože na základe ústavnej sťažnosti, vyjadrenia okresného súdu a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

13. Sťažovateľka sa svojou ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, k porušeniu ktorých malo dôjsť postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

14. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

15. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

16. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa strana obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý určuje, že súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb, ďalej z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania (obdobne predtým § 6, § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016).

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02,

IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou EŠLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky.

18. V súvislosti s posúdením prvého kritéria, t. j. právnej a faktickej zložitosti veci, ústavný súd zotrúva na svojom právnom názore vyslovenom v nálezoch č. k. III. ÚS 144/2012 zo 16. apríla 2013 a č. k. IV. ÚS 587/2018 z 28. apríla 2020, podľa ktorého vyporiadanie BSM patrí medzi štandardnú občianskoprávnu agendu všeobecných súdov, a preto napadnuté konanie nemožno považovať za právne zložité. Navyše, problematika vyporiadania BSM je riešená v pomerne rozsiahlej a stabilnej judikatúre všeobecných súdov. Pokiaľ ide o faktickú (skutkovú) zložitosť veci, ústavný súd uznáva, že v danom prípade si rozhodnutie sporu vyžiadalo vykonanie rozsiahleho dokazovania, a to tak vo forme nariadenia znaleckého dokazovania vrátane ohliadky nehnuteľnosti, ako aj zisťovaním majetkových pomerov žalovaného vo finančných ústavoch. Okresný súd sa pritom musel vysporiadať s opakovanými návrhmi strán na doplnenie dokazovania a s ich vzájomne si odporujúcimi vyjadreniami, na čo v konečnom dôsledku poukázal aj konajúci sudca vo svojom vyjadrení zo 7. januára 2019. Napriek uvedenému ústavný súd musí zdôrazniť, že ani konštatovaná skutková zložitosť veci nie je spôsobilá vysvetliť či ospravedlniť neprimeranú dĺžku napadnutého konania, ktoré sa v danom prípade začalo 7. augusta 2008 a v merite veci bolo právoplatne skončené 16. júna 2021, teda po takmer trinástich rokoch. Skutkovú zložitosť veci však možno primerane zohľadniť pri určení sumy finančného zadost'učinenia (porovnaj IV. ÚS 374/2014, IV. ÚS 140/2014).

19. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľky ako žalobkyne v tomto súdnom konaní. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka čiastočne, hoci nie až takou významnou mierou, tiež prispela k celkovej dĺžke napadnutého konania, a to žiadosťami o odročenie pojednávani nariadených na 7. júl 2009, 22. september 2009, 27. november 2012, 2. jún 2015, 14. júl 2015 a 21. december 2017. Z dôvodov na strane sťažovateľky sa zároveň opakovane neuskutočnila ohliadka a miestne šetrenie v rámci nariadeného znaleckého dokazovania.

20. Pokiaľ však okresný súd poukazuje na procesnú aktivitu sťažovateľky, ústavný súd k tomu uvádza, že využitie možností daných sťažovateľke procesnými predpismi na presadzovanie a uplatňovanie jej práv v súdnom konaní môže síce spôsobiť predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné priet'ahy (m. m. I. ÚS 31/01). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania neznáša zodpovednosť za predĺženie konania oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04).

21. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v doterajšom priebehu konania, vychádzajúc z ústavnej sťažnosti, z vyjadrenia okresného súdu a z predloženého súdneho spisu. Ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie síce nie je poznačené výraznými obdobiami nečinnosti okresného súdu, ale jeho postup, ktorý je nepochybne možné označiť ako neefektívny, mal za následok vznik zbytočných priet'ahov.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku napadnutého konania však ústavný súd nepovažoval za potrebné detailne sa zaoberať a hodnotiť jednotlivé úkony vykonané okresným súdom v napadnutom konaní, pretože aj skutkovo či právne náročnejšia občianskoprávna vec nesmie trvať takú dlhú dobu.

22. Okresný súd postupoval nesústredene, a to pri vykonávaní znaleckého dokazovania. Príkladom jeho neefektívneho a nesústredeného postupu je skutočnosť, že možnosť podania znaleckého posudku vopred nekonzultoval so znalcami, čím v konaní vznikli zbytočné prietahy. O takomto postupe svedčí nariadenie znaleckého dokazovania 10. marca 2010 a 13. septembra 2010 a ďalej znalecké dokazovanie nariadené v septembri 2011, keď bol ustanovený znalec, ktorý nemohol znalecký posudok spracovať z dôvodu pracovnej vyťaženia, a tiež v decembri 2011, keď ustanovil znalca, ktorý ani nebol zapísaný do zoznamu znalcov v požadovanom odvetví („odhad hodnoty nehnuteľností“). Tieto skutočnosti mali za následok to, že znalecké dokazovanie bolo skončené až po pribratí štvrtého znalca, ktorý predložil znalecký posudok 26. septembra 2012. Obdobie znaleckého dokazovania je teda obdobím neefektívnej a nesústredenej činnosti okresného súdu, pretože v tomto období okresný súd neurobil nič pre odstránenie stavu právnej neistoty sťažovateľky a podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade nevyužil dôsledne a včas všetky procesné prostriedky smerujúce k tomu, aby znalecké dokazovanie bolo urýchlene skončené (obdobne m. m. IV. ÚS 239/03, IV. ÚS 265/04, III. ÚS 543/2011).

23. Neefektívna činnosť okresného súdu spočíva podľa názoru ústavného súdu aj v tom, že okresný súd trikrát rozhodoval vo veci samej. Z odôvodnenia uznesenia krajského súdu č. k. 3Co/228/2013 zo 17. júna 2014 pritom vyplýva, že dôvodom na zrušenie prvého meritórneho rozsudku okresného súdu č. k. 3C/144/2008 zo 4. júla 2013 bol podľa v tom čase platného a účinného § 221 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) postup okresného súdu, ktorým bola účastníkom konania odňatá možnosť konať pred súdom a súčasne bolo poukázané na nesúlady výroku predmetného rozsudku s jeho odôvodnením. Porušenie práva na spravodlivý súdny proces spočívajúce v nesprávnom procesnom postupe okresného súdu a taktiež jeho postup v rozpore s vtedy platným a účinným § 118 ods. 4 OSP boli konštatované aj v uznesení krajského súdu č. k. 20Co/68/2016 z 31. januára 2017, ktorým bol podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP zrušený v poradí druhý meritórny rozsudok okresného súdu č. k. 3C/144/2008 zo 6. novembra 2015 a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Ústavný súd v náleze č. k. IV. ÚS 587/2018 z 28. apríla 2020 poznamenal, že predmetné uznesenie, ktorým krajský súd opätovne zrušil rozsudok okresného súdu, bolo vydané v rozpore s § 390 CSP, podľa odseku 2 ktorého odvolací súd sám rozhodne vo veci, ak a) rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo už raz odvolacím súdom zrušené, vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie a b) odvolací súd koná a rozhoduje o odvolaní proti novému rozhodnutiu súdu prvej inštancie. Preto konštatoval, že aj tento postup krajského súdu, ktorý nerešpektoval § 390 ods. 2 CSP, ovplyvnil dĺžku napadnutého konania (m. m. III. ÚS 5/2018, I. ÚS 227/2018). Následne okresný súd rozhodol vo veci samej tretíkrát rozsudkom č. k. 3C/144/2008 zo 17. decembra 2018, proti ktorému podali obe sporové strany odvolanie, pričom spis sa od 26. marca 2019 do 25. mája 2021 nachádzal na odvolacom súde.

24. Za súčasť nesústredenej činnosti okresného súdu považuje ústavný súd aj jeho postup v súvislosti s dokazovaním vykonaným v apríli 2015, ktoré bolo zmarené v dôsledku nesprávne uvedených osobných údajov žalovaného na žiadostiach okresného súdu o poskytnutie súčinnosti adresovaných finančným inštitúciám. V dôsledku tohto pochybenia okresného súdu,

na ktoré poukázal aj krajský súd vo svojom zrušujúcom uznesení z 31. januára 2017, bolo potrebné celé dokazovanie v tomto smere zopakovať, čím evidentne došlo k predĺženiu napadnutého konania.

25. O neúčelnom a nehospodárnom postupe okresného súdu svedčí aj množstvo nariadených pojednávanií, ktoré okresný súd odročoval z rôznych dôvodov (neprítomnosť strán, zabezpečenie dôkazov, nariadenie znaleckého dokazovania, výsluch znalca atď.), pričom podľa názoru ústavného súdu nepostupoval v súlade s § 179 ods. 1 CSP (obdobne predtým § 114 ods. 1 OSP), ktoré súdu prikazuje viesť konanie takým spôsobom, aby sa vo veci samej rozhodlo pri čo najmenšom počte pojednávanií. Za porušenie zásady hospodárnosti konania a zásady koncentrácie (§ 470 ods. 2 druhá veta CSP) možno považovať aj postup, keď okresný súd odročil pojednávanie uskutočnené 6. septembra 2018 na účel vyhlásenia rozsudku vo veci samej na 24. september 2018, čo vyplýva zo zápisnice o pojednávaní. Na predmetnom pojednávaní však konajúci sudca oznámil, že vo veci bude vykonávať ďalšie dokazovanie výsluchom strán, a pojednávanie odročil z dôvodu neprítomnosti sťažovateľky a jej právneho zástupcu na 8. október 2018. K vyhláseniu rozsudku vo veci samej došlo až na pojednávaní 17. decembra 2018.

26. Nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou (dohovorom) zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jeho veci rozhodol (m. m. I. ÚS 688/2014).

27. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

28. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

29. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd už v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 144/2012 (o ústavnej sťažnosti žalovaného proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní) vyslovil príkaz podľa čl. 127 ods. 2 ústavy adresovaný okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov, nebolo potrebné tento príkaz opakovať v konaní o tejto ústavnej sťažnosti.

30. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

31. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadostučinenia v sume 15 000 eur, čo odôvodnila závažnosťou porušenia jej práv a neprimeranou dĺžkou napadnutého konania, ktoré jej spôsobilo značné komplikácie a nemalú finančnú záťaž.

32. Cieľom primeraného finančného zadostučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

33. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

34. Vzhľadom na celkovú dĺžku konania vedeného okresným súdom, na jeho nesústredujú a neefektívnu činnosť, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľky, skutkovú zložitost' veci, skutočnosť, že napadnuté konanie je v celom merite veci právoplatne skončené, ako aj všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd považoval priznanie sumy 3 000 eur pre sťažovateľku za primerané finančné zadosťučinenie. Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadosťučinenia, ktorú už ústavný súd nepovažoval za primeranú, návrhu sťažovateľky nevyhovel.

IV.

Trovy konania

35. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

36. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

37. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľke náhradu trov konania v sume 375,24 eur z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v hodnote po 177 eur vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 10,62 eur.

38. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. septembra 2021

Robert Šorl
predseda senátu